

Vojnik Dačbata seća se mučenja srebreničkih zatočenika

Author: [Rachel Irwin](#)

Bivši pripadnik holandskog bataljona govori o onome što je doživeo u vreme srebreničkog masakra.

Piše: Rachel Irwin iz Haga (TU br. 720, 2. decembar 2011.)

Pred međunarodnim krivičnim sudom – gde se sudi bivšem lideru bosanskih Srba, Radovanu Karadžiću – ove sedmice je svedočio nekadašnji pripadnik mirovnih trupa Ujedinjenih nacija koji je boravio u Srebrenici, i koji je rekao da je tamo video kako se bošnjačkim zarobljenicima preti oružjem i kako im se spaljuju lična dokumenta.

U periodu od januara do jula 1995. godine, svedok optužbe Johaness Ruten (Johannes Rutten) bio je u Srebrenici angažovan kao komandant voda i oficir za bezbednost holandskog bataljona mirovnih trupa UN-a, poznatijeg kao Dačbat.

Ruten je svedočio na još dva suđenja pred Haškim tribunalom, jer se na terenu zatekao i kada su srebreničku enklavu, koja je do tada uživala status „bezbedne zone“, 11. jula 1995. zauzele snage bosanskih Srba. Nakon toga se više hiljada bosansko-muslimanskih (tj. bošnjačkih) civila sklonilo u objekat UN-a koji se nalazio u obližnjim Potočarima.

Snage bosanskih Srba su potom na to područje poslale autobuse, razdvajajući Bošnjake i pritvarajući mnoge od njih u okolne zgrade, uključujući i onu o kojoj je svedok govorio kao o „Beloj kući“.

U danima koji su usledili, oko 8,000 bošnjačkih muškaraca i dečaka odvezeno je na različite lokacije u okolini Srebrenice, da bi tamo bili ubijeni. Smatra se da je to najveći masakr koji se na evropskom tlu odigrao nakon Drugog Svetskog rata.

U vreme kada se sve to dešavalo, Ruten je – kako je rekao – bio u prilici da uđe u Belu kuću.

„Vojska [bosanskih Srba] je stajala ispred Bele kuće i preteći oružjem primoravala [bošnjačke zarobljenike] da bace svoja lična dokumenta“, kazao je Ruten ove sedmice. „Mladići, pa i dečaci od svega 12 godina – oni su takođe boravili u toj kući. [Vojska bosanskih Srba] je očito izvodila operaciju koja nije bila u skladu sa Ženevskom konvencijom.“

„Jeste li videli [pripadnike vojske bosanskih Srba] kako oduzimaju dokumenta [zarobljenicima] i bacaju ih?“, pitao je Karadžić tokom unakrsnog ispitivanja.

Karadžić se u sudnici brani samostalno.

„Video sam svojim očima kako vojska civilima preti oružjem kako bi ih [primorala] da bace svoja dokumenta i lične karte. To je ono što sam video, gospodine Karadžiću“, odgovorio je Ruten.

„Međutim, Vi ste rekli da su se, u vreme kada ste tamo stigli, dokumenta nalazila na gomili [na zemlji] – zar ne?“, pitao je Karadžić.

„U više navrata sam boravio unutar i izvan Bele kuće“, kazao je Ruten. „Ta hrpa dokumenata bila je svaki put sve veća. Sutradan je čitava gomila bila spaljena. Nije bilo razloga za oduzimanje dokumenata tim civilima.“

Karadžić je uzvratilo tvrdnjom da se za mnogima od tih ljudi tragalo kao za ratnim zločincima, te da su se oni dobrovoljno odrekli ličnih dokumenata.

Kao neko ko je u periodu od 1992. do 1996. u Bosni bio predsednik samoproglašene Republike Srpske (RS), Karadžić se tereti za planiranje, podsticanje i/ili to što nije sprečio ili kaznio srebrenički masakr, kao i opsadu Sarajeva, koja je trajala 44 meseca, i u kojoj je poginulo skoro 12,000 ljudi.

Optužnica ima ukupno 11 tačaka i u njoj se navodi da je on odgovoran za zločine genocida, progona, istrebljenja, ubijanja i prisilnog raseljavanja, koji su „doprineli ostvarivanju cilja – trajnog raseljavanja bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata sa teritorije na koju su polagali pravo bosanski Srbi“.

Karadžić je uhapšen u julu 2008. u Beogradu, nakon što je 13 godina proveo u bekstvu.

Svedok je govorio i o dobro poznatom video-snimku na kojem se vidi kako pripadnici vojske bosanskih Srba, neposredno nakon pada Srebrenice, bošnjačkim civilima dele slatkiše i hleb.

Ruten je rekao da je tom događaju lično prisustvovao, te napomenuo da je dotični snimak u potpunoj

suprotnosti sa onim što se stvarno dešavalo na terenu.

„Nakon što je kamera prestala da snima, odmah je obustavljeno i deljenje hleba i slatkiša“, kazao je Ruten, koji je to nazvao „propagandnim momentom“ u režiji bosanskih Srba.

Karadžić je pitao da li ljudi koji su prikazani na video-snimku deluju „preplašeno“.

„Ti ljudi danima nisu dobili hranu, tako da bi sa zadovoljstvom prihvatili bilo šta“, kazao je Ruten. „Totalni strah sam video duž kolone autobusa, gde su ljudi nasilno ukrcavani u njih; a totalni strah sam video i u Beloj kući.“

Svedok je potvrdio i svoj raniji iskaz, po kojem je u blizini objekta u Potočarima pronašao devet tela mrtvih muškaraca, starih između 40 i 50 godina.

Prema sažetku njegovog iskaza koji je tužiteljstvo pročitalo u sudnici, u ubijene ljude je bilo pućano, i oni su u vreme kada su pronađeni bili „još topli“, a delovalo je i da nisu bili ni pomerani. Ruten je načinio i fotografije, ali je zajedno sa svojim kolegama, nakon što su čuli pucnjavu, morao da pobegne – saopštala je tužiteljka Kimberli Vest (Kimberly West).

O onome što je video Ruten je obavestio svoje pretpostavljene, a nakon što se vratio u Holandiju predao je i nerazvijeni film holandskim vlastima, s tim da je kasnije obavješten o tome da su fotografije bile „neuspele“ – nastavila je Vestova.

Karadžić je Rutena pitao da li je lično video pogubljenje te devetorice ljudi.

„Ne, ali sam ubrzo nakon toga stigao na mesto gde su ti ljudi bili ubijeni“, odgovorio je Ruten.

„Kako ste znali da su ti ljudi ubijeni?“, pitao je Karadžić.

„Mogli bismo reći da se ti ljudi nisu pomerali nakon što je pućano u njih“, kazao je Ruten.

„Znate li da je neophodno sprovesti istragu da bi se to zaključilo? Jeste li sproveli istragu?“, pitao je Karadžić.

Ruten je ponovio kako nije bilo indicija da su tela uopšte pomerana nakon što je u njih pućano.

„Nije bilo vremena da se na licu mesta izvrši istraga, jer je ubrzo nakon što sam snimio fotografije, vojska [bosanskih Srba] pucala u mene“, kazao je Ruten.

„Jeste li u to vreme videli da Srbi čine neki ratni zločin?“, pitao je Karadžić pred kraj unakrsnog ispitivanja.

Ruten je rekao da je u Beloj kući video čoveka koji je visio o stepeništu držeći se za njega jednom rukom.

„Zamolio sam jednog vojnika [pripadnika vojske bosanskih Srba] da spusti tog čoveka. On je bio u civilnoj odeći i nije bilo razloga da ga tamo drže. U pritvoru sam video veoma mlade ljude, dečake stare od 12 do 15 godina, sve u civilnoj odeći“, kazao je Ruten. „Ne vidim zbog čega bi vojska držala civile u pritvoru i odvozila ih izvan enklave na nepoznate lokacije.“

Nakon Rutenovog svedočenja, odbrana je podnela zahtev u kojem je od sudija zatražila da svedoku nareda da preda beleške koje je vodio u vreme tih dešavanja – što je on do sada odbijao da učini.

Suđenje se nastavlja naredne sedmice.

Rachel Irwin izveštava za IWPR iz Haga.

Topic: Courtside

Focus: ICTY - Radovan Karadzic
Trial

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/vojniki-da%C4%8Dbata-se%C4%87-se-mu%C4%8Denja-srebreni%C4%8Dkih-zato%C4%8Denika>